

SECTION 1. THEORY AND HISTORY OF CULTUREDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-489-4-1>**COMMUNICATIVE STUDIES AS A PHENOMENON
OF THE XXI CENTURY****КОМУНІКАТИВІСТИКА ЯК ФЕНОМЕН ХХІ СТОЛІТТЯ****Dosenko A. K.**

*Ph.D. of Social Communications,
Associate Professor,
Head of the Journalism Department
V.I. Vernadskyi Taurida National
University
Kyiv, Ukraine*

Досенко А. К.

*кандидат наук із соціальних
комунікацій, доцент
Завідувачка кафедри журналістики
Таврійського національного
університету імені В.І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Комунікативістика як сфера наукової діяльності почала свій шлях ще від часів М. Маклюєна який активно наголошував на її потужності та важливості. Інтернет ера підкреслила це висунувши свої закони, параметри, принципи інформаційно-комунікаційного середовища. Глобалізація призвела до «зникнення» часово-просторових кордонів, здійснила міжконтинентальний стрибок дозволивши спілкуватися тут і зараз не залежно від локації. Саме про таке майбутнє писав М. Маклюєн у книзі «Закони Маклюєна про засоби масової інформації», де акцентував увагу на абсолютизації ЗМІ, інформаційного простору, мов, принципах комунікації, форматі суспільного устрою світового суспільства, мисленні людей по всьому світу. На думку А. Митко ця праця є першоджерелом «...на основі якого розвинув свою теорію інформаційної демократії М. Рокар. Він переніс учення Маклюєна на виборчий процес, у якому на перший план висунув взаємозв'язок між виборними державними органами й посадами, засобами масової комунікації та виборцями» [3, с. 420].

Ще одним науковцем, хто вивчав механізми передавчі інформації та формував закони комунікативістики був У. Онг. Саме він підтримував ідею про «електронну усність» якою сьогодні переповнені комунікаційні платформи та месенджери.

Василенко М.Є. визначає процес комунікації наступним чином: «...комунікація є об'єктивний процес передачі інформації одним суб'єктом іншому, а по-друге, у межах цього процесу конструюються

нові сенси, інтерпретації, поведінкові практики. Однак, що стосується формування загальноновизнаної теорії комунікації, то тут поки що немає єдиної методологічної платформи, яку б поділяли всі дослідники цього напрямку науки» [Василенко, 196].

Важливою сторінкою у вивченні комунікативістики вважаємо наукові доробки Дж. Мейровіца який упровадив термін «інформаційно електронне століття». Автор описує людей як певних «мисливців та збирачів, але не продуктів харчування, а інформації» [5, с. 98], занурюючись ще до ключових моментів общинного устрою суспільства та проводячи паралелі. Яскравою фігурою у вивченні медіа, комунікаційних процесів, обмеження інформаційної демократії можна відшукати у низці наукових доробків Г. Шиллера. Зокрема уваги сучасників заслуговують такі праці як: «Масові засоби інформації та американська імперія», «Маніпулятори відомістю», «Засоби масової інформації та культурне панування». У публікаціях та книгах науковець досліджує процеси перетворення медіа в систему керування суспільством, формування картини світу нації, а відтак і колективного світогляду. Г.Шиллер критикує існуючі національно-урядові рівні інформаційного поширення, засуджує ведення пропаганди (а це є актуальним і для ХХІ століття, зокрема країн-агресорів Росії, Китаю, Ірану). Науковець кваліфікує уряд як: «... уряд як розпорядник і маніпулятор величезними інформаційними ресурсами, що знаходяться в його розпорядженні» [5, с. 61]. Таким чином, ми бачимо, що світові науковці минулого століття нерозривно пов'язують комунікативістику з медіа. А сучасники з інтернет-середовищем.

В. Димитров наголошує на тому, що важливою у наш час є політична комунікативістика, яка теж реалізується через медіа. У своїй статті «Комунікативістика в системі суспільних відносин» він пише: «Взаємовідносини політики та ЗМІ є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення. З другої половини ХХ ст. мас-медіа стали головним інститутом масової політичної комунікації – найважливішим суб'єктом розповсюдження суспільно важливої інформації, яка для широкої громадськості лежить поза межами безпосереднього досвіду» [2]. Варто констатувати той факт, що політична комунікативістика відокремилась у наукову сферу що межує з соціологією, соціальними комунікаціями, політологією наголошуючи, що медіа та політичні комунікації сьогодні виступають як суб'єкти у політичній системі. «Система маніпулювання свідомістю і технології її здійснення були належним чином сформульовані, оформлені й апробовані в ХІХ та ХХ ст. Таким чином, ХІХ ст. стало своєрідною предтечею ХХІ ст. в плані маніпулювання свідомістю» [2]. Сучасність зробила маніпулювання масовою свідомістю – процесом глобальним, що призвело до низки

негативних явищ у масовій комунікації та свідомості світового суспільства. XXI століття призвело до знецінення ідей суспільного буття й тих базисів на яких тримались нації. Інформативних ресурсів стало забагато, свідомість індивіда почала вмикати фільтри аби протистояти маніпуляціям. На політичну комунікацію як окремий феномен дивиться Н. Вінер. Він визначає її як: «...створення, відправлення, отримання і переробка повідомлень, які здійснюють суттєвий вплив на політику. Цей вплив може бути прямим і опосередкованим, миттєвим і довготривалим» [4, с. 11]. На думку авторки тез, про прямий та безпосередній вплив комунікативістики

у політичній сфері варто говорити в контексті вивчення й світової політичної діяльності, зокрема на вплив ходу повномасштабної війни яку розв'язала країна агресор в Україні.

Отже, комунікаційний простір XXI століття зміг синтезувати різні формати інформаційних технологій, інтегрувати існуючі види комунікації створивши унікальну інфраструктуру комунікативістики. Актуальним питанням сучасних прикладних соціально-комунікаційних технологій лишається формування моделі існуючого комунікаційного простору.

Література:

1. Василенко М. С., Василенко В. А. Адаптація методології комунікативістики до потреб інформаційного права: теоретична платформа. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 197–199.
2. Димитров В. Ю. Комунікативістика в системі суспільних відносин. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/47225795.pdf>
3. Митко А. Досвід сучасної американської комунікативістики для України в сфері дослідження інформаційної ДЕМОКРАТІЇ. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/13036/1/%d0%9c%d0%b8%d1%82%d0%ba%d0%be_%d0%90.pdf
4. Мельник А. О., Голембо В. А., Бочкарьов О. Ю. Наукова спадщина засновника кібернетики Норберта Вінера. *Комп'ютерні системи і мережі*. 2019. Т. 1, № 1. С. 1–19.
5. Стоян С. Проблема символу в теоретичних концепціях Й. Гете, Ф. Шиллера та К. Зольгера. *Scientific Bulletin, Gileya*. 2019. № 147 (Ч 2). 153 с.
6. Bimber B. Information and American democracy: technology in the evolution of political power. *Cambridge University Press*. 2003. 268 p.